

Ο [Δημήτριος Πατσούρης ή Πατσουράκος](#) ήταν τελειόφοιτος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και λοχίας του πυροβολικού από τη Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών. Σκοτώθηκε κατά τον Ελληνο-Τουρκικό πόλεμο του 1897, την ημέρα της Μεγάλης Παρασκευής στην Αγία Παρασκευή, απέναντι από την Ελευθερούπολη της Θεσσαλίας, μαζί με το φίλο του και διπλά συνάδελφό του, λοχία και τελειόφοιτο της Νομικής Σχολής, τον Δικαίο Γιατράκο από τη Λάγεια της Μάνης.

Αναθηματική στήλη όπου αναγράφονται τα ονόματα των φονευθέντων στον πόλεμο αυτό, είκοσι τεσσάρων φοιτητών, αποκαλύφτηκε την 25η Μαρτίου 1901 και βρίσκεται ακόμη και σήμερα στη δυτική πλευρά μπροστά από τα προπύλαια του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η μητέρα του πόνεσε πολύ, για το χαμό του γιου της. Όμως δεν εξωτερίκησε τα αισθήματά της, σαν Κρητικιά στην καταγωγή και σα Μανιάτισσα στην ανατροφή. Ο εγγράμματος όμως εκδηλώνει σε γραπτά του κείμενα τις ψυχικές του καταστάσεις και τις διακυμάνσεις των συναισθημάτων του. Έτσι έγραψε μόνη της «μοιρολόι» για το γιο της και το σιγομουρμούριζε μόνη της μέχρι το θάνατό της. Το γραπτό της κείμενο βρέθηκε στα προσωπικά της αντικείμενα μετά το θάνατό της.

Είναι «μοιρολόι» οκτασύλλαβο, όπως είναι όλα τα μοιρολόγια της Μέσα Μάνης, αλλά με το πνεύμα της Ανατολικής Μάνης, στην οποία είχε ανατραφεί και έχει 57 στίχους.

Πουλάκια μ. Άγρια και ήμερα

όλα ναρθήται Σήμερα

και όπιο είναι άξιο και καλό

θα του χρισώσο το φτερών

- θέλω να κάμο μια γραφή
στον Λεϊτζου¹ μου το Δικητή
για να μου στίλι το Σπαθή
και το πιστόλι του μαζή

να τα κρεμάσω στο καρφή

και στον Σπυτιού την αγκωνί.

- και αν έλθη ανάγκη και εποχή
και η Πατρίδα τα χριαστή.
οπίος. Είναι Άξιος και καλός
απ' όλους του τους Συγγενής

να τα φορέση και να είπη

πως τον εχθρόν θα εκδικηθή.

- Δημήτρι δόξα και τιμή
πέμιναις μέσα στη γραμή.
όλο χρισέ μου Φοιτιτή
Λοχία Πυροβολιτί.

όλω χρισέ μου Σταυραϊταί

¹ Λεϊτζος: είναι το άγουρο σύκο. Παρομοιάζει τον γιο της σαν άγουρο σύκο μια και ήταν παιδί, νέος, όμορφος, γενναίος, καλός, επιστήμονας.

πέμιναις στον καρα τεπέ.⁻²
και στην Αγιά Παρασκευή
Αλού ποδάρια αλού κορμή
μα γω ταφίνο ὄσω παδά
και πάω αλάργα και μακρά .-
- Σκύσε φωνή μου τα βουνά
κάμε την θάλασα στεριά
Σύρε στις κρήτης τα βουνά.
Σφακιά και στην αράδενα.³
να βρής τον Αναστάσι μου⁴
και το χρισό Κουνιάδο μου.
να μου Μαζόξη το πεδί
να μην το αφίσι και χαθί.
τι είναι κουτσώ και δεν μπορί .-⁵
- κάνω να σας καταραθώ.
μα σας πονώ και δεν μπορώ
τόχεται από τον πάπου σας.
η Σφέρα να σας Κυνιγά
προπάντων δε η τουρκικιά
εις το Βαλτέτζη Παλαιά
πληγώθηκε ο Παπούλης σας
και ο πάπος του Δημήτρι μου
και συ στα εξίντα επτά . Α .
Τώρα στα 97
φονεύθηκε ο Δημήτρις μου.
όχι με σφέρα ντουφεκιού
παρά με οβίδα Κανονιού
αϊταί Πεδί μου στο καλό
με θέλιμα και με στανιό,
και ας ην καλά τα δέρφια σου

² Καρά τεπέ: Είναι η τοποθεσία της Θεσσαλίας στην οποία σκοτώθηκε ο γιος της.

³ Αράδαινα: Η αρχαία αυτόνομη πόλη της Κρήτης Αραδίν. Στη θέση της υπάρχει σήμερα το χωριό Αράδαινα της κοινότητας Αγίου Ιωάννη, της επαρχίας Σφακίων, του νομού Χανίων. Υπήρξε θέατρο μαχών κατά τους κρητικούς απελευθερωτικούς αγώνες του 1769, του 1824 και του 1867 όταν σκοτώθηκε ο αδελφός του παππού μου και κουνιάδος της γιαγιάς μου Αναστάσιος.

⁴ Εννοεί τον κουνιάδο της Αναστάσιο, που σκοτώθηκε στην επανάσταση του 1867, λοχίας του ιππικού στην μάχη της Αράδαινας.

⁵ Η πραγματική μητρική στοργή.

Ανδρέας με τον Γιάννη μου
και ο Ανάργηρος μαζί.
- έτσα μας ζήτησε η Πατρίς
ας ήν καλά οι Αλοι τρίς.
Να γήνης Βούλα και κλιδί
άλος Ρομιός μην σκοτωθή
Χ (ριστίνα) Πατσουράκου

Στην είδηση του θανάτου του Δημητρίου, εψάλη στο Νεκροταφείο Γυθείου, προ κενοτάφιου, επιμνημόσυνος δέηση από τον ιερέα. Κατά τη διάρκειά της, μια μικρή του ανιψιά συνέθεσε μοιρολόι το οποίο παραθέτω όπως διασώθηκε. Αυτό, όπως όλα τα μοιρολόγια που λέγονται γεμάτα θρήνο, μαρτυρεί το από κληρονομικότητα μεταδοθέν στους Μανιάτες βαρύ, σκυθρωπό και βραχύλογο των Δωριέων.

Το μάθατε τι γίνηκε κει πάνου εις τα σύνορα;
Στον πόλεμο και στη φωτιά της Θεσσαλίας τα βουνά;
Μας είπαν πως σκοτώθηκε κι ο άμοιρος μπάρμπας μου!
Έκαμε θράψι στους οχτρούς! Μ' αλλοίμονο τι ωφελεί;
Οπού 'κοψε τα πόδια του μεγάλη μπάλα τούρκικη!
Αϊ! κακομοίρη μπάρμπα μου! που τόσο νέος χάθηκες!
Που άφηκες το σπίτι σου, πατέρα, μάνα κι αδερφούς;
Μας είπαν πως δεν έκλαψες, μονέ πώς ετραγούδαγες
Όντα σ' εκουβαλάγανε οι εισωκόμοι στους γιατρούς!
Μπράβο σου, χίλια μπράβο σου, οπού τη Μάνη τίμησες!
Σκοτώθηκες κι εχάθηκες μα πάντα μνημονεύεσαι!
Αϊ! άμοιρε, πατέρα μου, που μας αφήκες αρφανά,
Τρέξε στον Άδη, έρχεται, πάρε αράδα τα βουνά!
Τρέχτε κι οι άλλοι συγγενείς να βγήτε και στην απαντή
Τι με τα πόδια τρίψαλα δε θα μπορεί να περπατεί!
Γιατρεύτε τον τον μπάρμπα μου, αν και εφτού είναι γιατροί,
Τι εδώ δεν εμπορέσανε, για να τονέ γιατρέψουνε,
Ούτε γιατροί ούτε γιάτρισσες, ούτε κανένα γιατρικό,
Μ' αυτού λένε πως βρίσκεται τ' αθάνατο παντού νερό!
Και τώρα οι ποδέλοιποι, τ' αδέρφια του κι οι συγγενείς
Τρέχτε φέρτε τα κόκκαλα, για να τον έχομε κοντά,
Να φύγει απ' τα χώματα, οπού τα πάτησ' η Τουρκιά!
Ναρθεί στα άγια χώματα, που δεν πατήθηνα ποτές,
Να βρει την ησυχία του, ναν τότε λέπωμε και μεις!

(Από το υπό έκδοση βιβλίο του Βασιλείου Αναργύρου Πατσουράκου: *Μία γενεά της Μάνης*)